

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2018/102

Karar Sayısı : 2018/74

Karar Tarihi : 21/6/2018

R.G. Tarih – Sayı : Tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Düzce 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (Asliye Ticaret Mahkemesi sıfatıyla)

İTİRAZIN KONUSU : 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 5. maddesinin 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle yeniden düzenlenen üçüncü fıkrasında yer alan "*Asliye ticaret mahkemesi kurulan yerlerde ...*" ibaresinin Anayasa'nın 2., 10., 36., 37., 141. ve 142. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY : Taraflar arasında akdedilen anonim şirket hisse devir ve ortaklık sözleşmelerinin gereğinin yerine getirilmemesi sebebiyle sözleşmelerin feshi, sözleşme konusu taşınmazın tapu kaydının iptali ve tescili ile kazanç kaybı tazminatı talepleriyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un 5. maddesinin 6545 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle yeniden düzenlenen itiraz konusu kuralın da yer aldığı üçüncü fıkrası şöyledir:

"Asliye ticaret mahkemesi kurulan yerlerde bu mahkemelerde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur. Konusu parayla ölçülebilen uyuşmazlıklarda dava değeri üç yüz bin Türk lirasının üzerinde olan dava ve işler ile dava değerine bakılmaksızın;

1. İflas, (...) iflasın kaldırılması, iflasın kapatılması, konkordato ve yeniden yapılandırmadan kaynaklanan iş ve davalara,

2. 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda hâkimin kesin olarak karara bağlayacağı işler ile davalara,

3. Şirketler ve kooperatifler hukukundan kaynaklanan genel kurul kararlarının iptali ve butlanına ilişkin davalara, yönetim organları ve denetim organları aleyhine açılacak sorumluluk davalarına, organların azline ve geçici organ atanmasına ilişkin davalara, fesih, infisah ve tasfiyeye yönelik davalara,

4. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa ve 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununa göre yapılan tahkim yargılamasında; tahkim şartına ilişkin itirazlara, (...) hakemlerin seçimi ve reddine yönelik davalar ile yabancı hakem kararlarının tanıma ve tenfizine yönelik davalara,

ilişkin tüm yargılama safhaları, bir başkan ve iki üye ile toplanacak heyetçe yürütülür ve sonuçlandırılır. Heyet hâlinde bakılacak davalarla ilgili olmak üzere, dava açılmadan önce veya açıldıktan sonra talep edilen ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbirler de heyet tarafından incelenir ve karara bağlanır. Bu fıkra da belirtilen dava ve işler dışında kalan uyuşmazlıklar mahkeme hâkimlerinden biri tarafından görülür ve karara bağlanır. Başkan ve üye hâkimler arasında dağılıma ilişkin esaslar, işlerde denge sağlanacak biçimde mahkeme başkanı tarafından önceden tespit edilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatma KARAMAN ODABAŞI tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu ve itiraz konusu kanun hükmü okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Anayasa'nın 152. ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali istenen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte olan kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 5235 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 6545 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle yeniden düzenlenen üçüncü fıkrasında yer alan “*Asliye ticaret mahkemesi kurulan yerlerde ...*”ibaresinin iptalini talep etmiştir. İtiraz konusu kuralın da yer aldığı 5235 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 6545 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle yeniden düzenlenen üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde, asliye ticaret mahkemesi kurulan yerlerde bu mahkemelerde bir başkan ve yeteri kadar üye bulunacağı hükme bağlanmış; üçüncü fıkranın devamında ise asliye ticaret mahkemelerinde görülen dava ve işlerden hangilerinin heyetçe yürütülerek sonuçlandırılacağı ile diğer dava ve işlerin başkan ve üyeler arasında dağılımına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

4. İtiraz konusu kural, asliye ticaret mahkemelerinin kuruluşu ve yapılanmasına ilişkindir. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, yapısal olarak asliye ticaret mahkemesi olmayıp önüne gelen uyuşmazlık yönünden asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla yargılama yapan asliye hukuk mahkemesidir. Bu bakımdan itiraz konusu kuralın söz konusu uyuşmazlıkta uygulanma olanağı bulunmamaktadır.

5. Açıklanan nedenlerle itiraz konusu ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

Serruh KALELİ bu görüşe katılmamıştır.

III. HÜKÜM

Esas Sayısı : 2018/102
Karar Sayısı : 2018/74

26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 5. maddesinin, 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle ile yeniden düzenlenen üçüncü fıkrasında yer alan "*Asliye ticaret mahkemesi kurulan yerlerde...*"ibaresinin, itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 21/6/2018 tarihinde karar verildi.

Başkan

Zühtü ARSLAN

Başkanvekili

Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili

Engin YILDIRIM

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY

5235 sayılı yasanın 6545 sayılı Yasa'nın 45. maddesiyle yeniden düzenlenen üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Asliye Ticaret Mahkemesi kurulan yerlerde" ibaresinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle itiraz yolu ile iptali istenmiştir.

Başvuran mahkeme, önündeki davanın görev yönünden niteliği itibari ile ASLİYE TİCARET mahkemesi sıfatı ile Düzce 1. Asliye Hukuk Mahkemesidir.

İtirazının gerekçesi olarak; Asliye Ticaret mahkemelerinde görülen uyuşmazlıkların arz ettiği önem ve özellikleri nedeniyle denetim ve gözetimde hataların en aza indirgendiği heyetçe incelenmesi şeklindeki yargılama usulünün adil yargılanmaya yüksek düzeyde hizmet ettiğini, Asliye Ticaret Mahkemesi kurulu olmayan yerlerde tek hakimli görevli hukuk mahkemesinin yetkili ve görevli kılınmasının hukuki güvenlik ilkesini zedelediğini, bölgeler arası farklılığın eşitlik ve ayrımcılığa aykırı olacağını, AİHS 6. maddesindeki hak arama özgürlüğü ile Anayasamızın 141. maddesinde yer alan "davaların en az giderle ve makul sürede sonuçlandırılması" ilkesine hizmet etmeyeceğini beyanla 5235 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin 3. fıkrasında yer alan ilgili ibarenin iptalini talep ettiği görülmektedir.

Mahkememiz yaptığı incelemede, iptali istenen kuralın Asliye Ticaret Mahkemelerinin kuruluş ve yapılanmasına ilişkin olup başvuran mahkemenin Asliye Ticaret Mahkemesi olmayıp bu sıfatla yargılama yapan Asliye Hukuk Mahkemesi olduğunu, bu nedenle kuralın uygulanma olanağı olmadığı gerekçesi ile mahkemenin yetkisiz olduğuna oy çokluğuyla karar vermiştir.

Başvuran mahkemenin Adalet teşkilatı içinde adı Düzce Asliye Hukuk Mahkemesi olarak nitelenmiş ise de kendisine bakmakta olduğu davanın konusu itibarı verilen yetki nedeniyle ticaret mahkemesi görevi ve sıfatı ile Mahkememize başvurduğu dolayısıyla başvuranın Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu ve Ticaret Mahkemesi sayılamayacağı sonucu yaratan, nitelmesi doğru değildir.

Düzce 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin, önündeki davanın niteliğine göre mahkemenin yetki alanı ve görev niteliği değişmekte, geçici de olsa o davanın gerektirdiği mahkemenin ismini almasını ve Asliye Ticaret Mahkemesi olarak ve bu sıfatla görev yapmasını zorunlu kılmaktadır.

Başvuran mahkemenin görülen dava yönünden değil de kuruluştaki verilen ismi ile nitelenerek mahkememize başvuru izin yetkisi bulunmadığı şeklindeki gerekçeye katılmak mümkün değildir.

İptali istenen kural Ticaret Mahkemelerinin kuruluşundan ziyade yapılanmasına ilişkin olduğu düşünüldüğünde başvuran Asliye Ticaret Mahkemesi sıfatı ile Düzce 1. Asliye Hukuk

Esas Sayısı : 2018/102
Karar Sayısı : 2018/74

mahkemesi dilekçesinde tam da bu oluşumun yarattığı tabloya dikkat çekmiş, kendisinin bu davada Ticaret Mahkemesi olduğu kabul edildiğine göre Asliye Ticaret mahkemelerinin bizzat kurulduğu yerlerdeki yapısı ile benzeri yapıda bulunmayan geçici yetki ile görevli kendi mahkemesinde görülecek bu dava yönünden uygulama usul ve esaslarında gördüğü eksik ve yanlışlıkları ve bu manada bunların Anayasaya aykırılıklarını nitelemiş ve başvurmuştur.

Açıklanan nedenler ile başvuran mahkemenin yetkisiz olduğu söylenemeyeceğinden çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

Üye

Serruh KALELİ